

Е. І. Драніщева, А. М. Колодний

Індивідуалізм

ІНДИВІДУАЛІЗМ (франц. individualisme) – якість особистості, яку визначає перевага цілей діяльності, спрямованих на задоволення власних потреб при ігноруванні суспільних. Стаючи рисою характеру, І. визначає тип особистості – індивідуаліста. І. сприяє розвитку в людини антисусп. особистіс. якостей, які проявляються в неповазі, запереченні норм сусп. моралі, звичках керуватися в діяльності суб'єктив. смаками та намірами; егоїзму і зверхності, намагання в усьому бачити лише особисту користь, ігнорування інтересів інших, зневажливого ставлення до них. Риси характеру та моделі поведінки індивідуаліста відображають не тільки незалежність його особистості, а й свободу від установок і поглядів ін. людей. І. є також соц.-філос. поняттям, в основі якого – визнання абсолют. прав особистості, її незалежності від суспільства і держави. І. втілює перевагу ініціативи індивіда над соц. діями. Терміном позначають тип культури і, як правило, використовують його як протилежний поняттю «колективізм», в якому провідну роль відводять комунал. стосункам, а осн. осередком суспільства вважають сім'ю. Існують ін. аспекти І.: в метафізиці та онтології – це твердження про те, що всесвіт складається з розрізнених часток, окремих сутностей; екон. І. ґрунтується на вірі у спроможність індивід. засобами ринку забезпечити добробут і прогрес; політ. І. у найпоширенішому значенні – основоположна віра в захист прав індивіда від зазіхань з боку держави та політ. влади.

Е. І. Драніщева

Індивідуалізм релігійний (І. р.). Як органічна риса релігійності віруючої особи І. р. зводить сенс життя людини до особистого спасіння, оголошуючи нормою поведінки принцип «кожний за себе, один Бог за всіх». Ідеалом життя згідно з реліг. повчаннями є образ пустельника, подвижника, який зрікся суспільства і займається лише собою. Любов до ближнього для християнина при цьому виступає не метою, а лише засобом до особистого спасіння. І. р. не є чимось стороннім для реліг. віровчення: він у природі реліг. світорозуміння і світоставлення. Релігія індивідуальна у повному розумінні цього слова, адже центр. для неї проблемою завжди була проблема буття окремої людини, смислу її існування, змісту життя, забезпечення індивідуального безсмертя. Всі ін. питання теол. побудови (напр., картина світобудови, історія суспільства) відіграють допоміжну роль і

підпорядк. підтвердженню вчення про місію людини в світі.

А. М. Колодний

Рекомендована література

1. Платонов К. К. Система психологии и теория отражения. Москва, 1982.

Бібліографічний опис:

Індивідуалізм / Е. І. Драніщева, А. М. Колодний // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-13354>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).